

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1898. Första Kammaren. N:o 31.

Tisdagen den 3 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Herr statsrådet greve *Wachtmeister* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående uppehållande af verksamheten å kongl. operan m. m.

Den kongl. propositionen blef härefter föredragen och hänvisad till statsutskottet.

Justerades protokollet för den 26 nästlidne april.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran följande under gårdagen bordlagda ärenden, nemligen statsutskottets utlåtanden och memorial n:is 80—82, sammansatta stats- och lagutskottets utlåtanden n:is 5—7, bevillningsutskottets betänkande n:o 28 äfvensom lagutskottets utlåtande n:o 73.

Föredrogs och lades till handlingarna lagutskottets nästlidne dag bordlagda memorial n:o 74, i anledning af Första Kammarens återremiss af vissa delar af utskottets utlåtande n:o 67 i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående skyddskoppypmningen i riket.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets sistlidne dag bordlagda utlåtanden n:is 75 och 76.

Herr vice talmannen yttrade: Jag får värdsamt hemställa, att kammaren behagade på föredragningslistan för nästa plenum låta uppföra: främst statsutskottets i dag för andra gången bordlagda utlåtanden n:is 80, 81 och 82, derefter sammansatta stats- och lagutskottets utlåtanden n:is 2, 3 och 4, vidare bankoutskottets utlåtande n:o 7, derefter lagutskottets utlåtande n:o 71, sedan bevillningsutskottets utlåtande n:o 28, sedan sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 5 och derefter ärendena i den ordning, de nu blifvit uppförda.

Härtill lemnade kammaren sitt bifall.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde, hvar efter kammaren åtskildes kl. 2,45 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Onsdagen den 4 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 27 nästlidne april.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 20, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att tullsatsen för tallfrö skall bestämmas till 4 kronor för kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att tullsatsen för ifrågavarande artikel skall höjas till 3 kronor för kilogram.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 108;

Nej — 32.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 277, som upplästes och hvaraf inhemtades, att om-

röstningen derstädes utfallit med 99 ja och 125 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 207 ja och 157 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottets i dess memorial n:o 20, punkten 2, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att tullsatsen för granfrö skall höjas till 1 krona 50 öre för kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att tullsatsen för ifrågavarande artikel skall höjas till 1 krona för kilogram.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 110;

Nej — 31.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 278, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 103 ja och 120 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 213 ja och 151 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 20, punkten 3, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att klöfverfrö skall äsättas en tullsats af 20 öre för kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att gällande tullfrihet för ifrågavarande artikel skall bibehållas.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 92;

Nej — 48.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 279, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 86 ja och 139 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 178 ja och 187 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 20, punkten 4, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att tullsatsen för timotejfrö skall höjas till 10 öre för kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att gällande tullsats för ifrågavarande artikel, 5 öre för kilogram, skall bibehållas oförändrad.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 95;

Nej — 46.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 280, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 80 ja och 141 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 175 ja och

187 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 20, punkten 5, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att superfosfat skall åsättas en tull af 25 öre för 100 kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att gällande tullfrihet för superfosfat skall bibehållas.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 107;

Nej — 34.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 281, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 80 ja och 140 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 187 ja och 174 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 20, punkten 6, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att gällande tullfrihet för silke, rått, ofärgadt, skall bibehållas, och

att tullen å silke, färgadt eller blekt, skall bibehållas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit,

att silke, rått, ofärgadt, skall åsättas en tullsats af 2 kronor för kilogram, och

att tullsatsen för silke, färgadt eller blekt, skall höjas till 3 kronor för kilogram.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 107;

Nej — 28.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 282, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 75 ja och 140 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 182 ja och 168 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 21 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att rubriken »Velocipeder» i tulltaxan skall erhålla följande förändrade lydelse:

Velocipeder:

färdiga	1 stycke	25: —
delar deraf	1 kilogram	2: —

röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att nu gällande tullsats för velocipeder eller delar deraf, 15 procent af värdet, skall bibehållas oförändrad.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 118;

Nej — 21.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 283, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 92 ja och 126 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 210 ja och 147 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 64 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen må till krigsfartygsmateriel bevilja ett belopp af 6,699,000 kronor och deraf på extra stat för år 1899 anvisa 3,407,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit att till krigsfartygsmateriel bevilja ett belopp af 4,947,000 kronor samt deraf på extra stat för år 1899 anvisa 2,500,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 116;

Nej — 26.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 284, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 41 ja och 182 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 157 ja och 208 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 78 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen må på extra stat för år 1899 anvisa ett belopp af 137,000 kronor att användas för utvidgande af den Lindholmens verkstads aktiebolag tillhöriga skeppsdocka å Lindholmen, under vilkor att åt flottans fartyg medgifves förmånsrätt till dockans begagnande framför enskilde äfven i det fall, att dessa blifvit tidigare anmälda, så snart det allmännas behof sådant kräfver; att afgiften för intagning i dockan af kronans fartyg skall utgå enligt en af Kongl. Maj:t fastställd taxa; samt att bolaget lemnar sådan säkerhet, som af Kongl. Maj:t kan godkännas, därför, att nyssnämnda företrädesrätt jemväl för framtiden blifver gällande, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, afslagit Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 118;

Nej — 24.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 285, som upplästes och hvaraf inbemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 82 ja och 141 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 200 ja och 165 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anstäldes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 79, punkten 1, föreslagua och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen för beredande af aflöning i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag åt de i Kongl. Maj:ts förevarande framställning afsedda extra ordinarie professorer vid universiteten i Upsala och Lund må bevilja en förhöjning af dels 9,000 kronor i de till universitetet i Upsala utgående ordinarie anslag, dels ock 7,000 kronor i ordinarie

anslagen till universitetet i Lund, samt att Riksdagen i anledning af herr Alins ofvannämnda motion må medgifva, att extra ordinarie professorn i egyptologi vid universitetet i Upsala Karl Piehl må komma i åtnjutande af samma löneförmåner, som beviljas ofvannämnda extra ordinarie professorer, äfvensom för sådant ändamål bevilja en förhöjning med 500 kronor i de till universitetet utgående ordinarie anslag, dock endast för den tid Piehl qvarstår i den ifrågavarande extra ordinarie professorsbefattningen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har, i enlighet med Andra Kammarens beslut, Riksdagen *ej mindre* — med afslag å Kongl. Maj:ts förslag till förändrad stat för vissa extra ordinarie professorsbefattningar vid universitetet i Upsala och Lund samt till förhöjning för detta ändamål af de till universitetet utgående ordinarie anslag — i anledning af Kongl. Maj:ts framställning medgifvit, *dels* att för nämnda extra ordinarie professorsbefattningar med en begynnelseaflöning af 4,500 kronor lönen må kunna höjas med 500 kronor efter fem års tjenstgöring och för nämnda extra ordinarie professorsbefattningar med en begynnelselönen af 4,000 kronor lönen må, förutom med det efter fem års tjenstgöring utgående ålderstillägg, kunna efter ytterligare fem års tjenstgöring höjas med 500 kronor, med rätt för innehafvare af sådan befattning att i fråga om rätten till ålderstillägg räkna sig till godo jemväl det antal år med afdrag af tre, han kan hafva varit anställd såsom docent, *dels* att dessa ålderstillägg må bestridas af det under åttonde hufvudtiteln uppförda förslagsanslag: ålderstillägg, *dels ock* att nuvarande innehafvare af sådan extra ordinarie professorsbefattning må i fråga om rätten till ålderstillägg tillgodoräkna sig tjenstgöringstid, som infallit före dessa bestämmelsers trädande i tillämpning, *än äfven* i anledning af herr Alins ofvannämnda motion medgifvit, att extra ordinarie professorn i egyptologi vid Upsala universitet Karl Piehl må i fråga om ålderstillägg komma i åtnjutande af samma förmåner, som beviljas ofvan nämnda extra ordinarie professorer med en begynnelseaflöning af 4,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 121;

Nej — 23.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 286, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 95 ja och 130 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 216 ja och 153 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anstäldes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 79, punkten 2, förslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen för beredande af aflöning i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag åt de i Kongl. Maj:ts förevarande framställning afsedda extra ordinarie professorer vid karolinska mediko-kirurgiska institutet må bevilja en förhöjning af 1,000 kronor i de till nämnda institut utgående ordinarie anslag, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har, i enlighet med Andra Kammarens beslut, Riksdagen — med afslag å Kongl. Maj:ts förslag till förändrad stat för vissa extra ordinarie professorsbefattningar vid karolinska mediko-kirurgiska institutet samt till förhöjning för detta ändamål af det till institutet utgående ordinarie anslag — i anledning af Kongl. Maj:ts framställning medgifvit, *dels* att för nämnda extra ordinarie professorsbefattningar med en begynnelseaflöning af 4,500 kronor lönen må kunna höjas med 500 kronor efter fem års tjenstgöring och för nämnda extra ordinarie professorsbefattningar med en begynnelseaflöning af 4,000 kronor lönen må, förutom med det efter fem års tjenstgöring utgående ålderstillägg, kunna efter ytterligare fem års tjenstgöring höjas med 500 kronor, med rätt för innehafvare af sådan befattning att i fråga om rätten till ålderstillägg räkna sig till godo jemväl det autal år med afdrag af tre, han kan hafva varit anställd såsom docent; *dels* att dessa ålderstillägg må bestridas af det under åttonde hufvudtiteln uppförda förslagsanslag: ålderstillägg; *dels* ock att nuvarande innehafvare af sådan extra ordinarie professorsbeställning må i fråga om rätten till ålderstillägg tillgodoräkna sig tjenstgöringstid, som infallit före dessa bestämmelsers trädande i tillämpning.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 126;

Nej — 17.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 287, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 90 ja och 131 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 216 ja och 148 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 79, punkten 4, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen till uppförande och utrustning, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjorda ritningar och förslag, af en ny laboratoriebyggnad för institutionen för allmän och analytisk kemi vid universitetet i Upsala beviljar ett anslag af 273,561 kronor och deraf på extra stat för år 1899 anvisar ett belopp af 150,000 kronor, röstar

Ja; .

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har, i enlighet med Andra Kammarens beslut, Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke af Riksdagen bifallits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 104;

Nej — 37.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokolls-

utdrag, n:o 288, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 59 ja och 161 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 163 ja och 198 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 79, punkten 5, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Andra Kammaren, vill, att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen på extra stat för år 1899 beviljar ett anslag af 2,000 kronor att utgå till understöd åt alkoholisthemmet Eolshäll invid Stockholm på villkor, som af Kongl. Maj:t pröfvas lämpliga, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Första Kammaren, beslutit, att Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke må af Riksdagen bifallas.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 70;

Nej — 63.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 289, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 147 ja och 64 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 217 ja och 127 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 27 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att i 8 § af kongl. förordningen angående stämpelafgiften under rubriken »B) Öfriga stämpelpligtiga enskilda handlingar» efter »Certeparti» skall införas följande tillägg:

»*Check*; lika med *Vexel*»;

röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att i ofvannämnda förordning å förut angifven plats skall införas ett så lydande tillägg:

»*Check*; lika med *Vexel*; dock att check, som är stäld att betalas af medel, hvilka hos bank eller bankir föras i räkning för utställaren, är fri från stämpel.»

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 51;

Nej — 84.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 290, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 36 ja och 171 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 87 ja och 255 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nejpropositionen.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 2 och 3 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 80, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker samt angående vilkoren för sådana statsbidrag åtnjutande.

Punkterna 1—3.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 4.

Herr Nordenfalk: Vid den nu föredragna punkten har jag en erinran att göra, hvilken, ehuru icke föranledande till något yrkande å min sida, likväl är af den beskaffenhet, att jag tror det vara nyttigt, att den göres till kammarens protokoll.

*Ang. ändring
i vilkoren för
åtnjutande af
statsbidrag
till hamnbygg-
nader m. m.*

Dessförinnan tillåter jag mig dock uttala den uppfattningen, att fiskarebefolkningen vid våra kuster är statsutskottet tack skyldig för den uppmärksamhet, utskottet egnat denna angelägenhet, som mången kanske kan tycka obetydlig, men hvilken för denna befolkning är af stor vikt. Utskottet har väl infört en ny faktor, nemligen landstinget, hvars medverkan skulle fordras för åstadkommandet af fiskarehamnar. Jag hoppas, att landstingen skola tillmötesgå denna uppfordran och intressera sig för fiskarehamnars åstadkommande, och med antagande, att så sker, tror jag, att den, som intresserar sig för fiskerinäringens höjande, ej skall hafva något huvudsakligen att anmärka mot detta utskottets förslag.

Den erinran, jag vill göra, rörer följande förhållande. Kongl. Majt har föreslagit och utskottet tillstyrkt ett nytt vilkor för statsanslags åtnjutande, nemligen att före utlemnandet deraf skall vara styrkt, att ej mindre sjelfva området för hamnen än äfven ett för den rörelse, som skall i hamnen bedrifvas, tillräckligt område i land blifvit för det gemensamma behovet afsöndrade. Ett stadgande i sådant syfte är utan tvifvel välbetänkt, då derigenom rådes bot på åtskilliga missförhållanden, som uppkommit derigenom, att man vid fiskehamnsanläggningar icke träffat tillräckligt klara uppgörelser med strandegarne. I det nya vilkoret förekommer emellertid ett uttryck, nemligen »tillräckligt område», hvilket möjligen skulle kunna föranleda olika tolkning. Jag vill därför framhålla, enligt min uppfattning, att, hvad nu mindre fiskehamnar beträffar, det icke kan vara meningen fordra mer än förvärf af en eller annan hektar, d. v. s. så stort utrymme, som fordras t. ex. för att betrygga rätten att hafva hamnarmen liggande vid stranden samt medgifver fiskarena att draga upp och tjära sina båtar, liksom att upplägga affall med mera dylikt, men visserligen icke, att området behöfver tilltagas så stort, att det bereder utrymme t. ex. att upphänga alla fiskelägets nät, än mindre att det skall lemna utrymme för byggnadsplatser för fiskeläget.

Såsom jag angifvit, har jag icke något yrkande att framställa, men jag har velat, till den kraft och verkan det hafva kan, framhålla min uppfattning i detta afseende — hvilken jag hoppas stå i öfverensstämmelse med statsutskottets — för att kunna tjena till någon belysning af frågan, i händelse möjligen olika meningar skulle i ett eller annat enskildt fall göra sig gällande rörande tydningar af den ifrågakvarande bestämmelsen.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i förevarande punkt hemställt.

Punkten 5.

Utskottets hemställan bifölls.

*Om utförande
på statens be-
kostnad af
vissa torrlägg-
ningsföretag.*

Punkten 6.

Herr von Strokirch: Statsutskottet säger, att det icke kunnat i princip biträda mitt förevarande förslag. Detta är ett enkelt och ärligt svar på min framställning och visar, att utskottet och jag i afseende å den af mig framhållna frågan stå i alldeles skilda läger. Utskottet anser, att frågan om anslag till hvarje större torrlägningsföretag bör i form af en kongl. proposition framläggas för Riksdagen och sålunda behandlas inom utskottet samt afgöras genom omröstning i kamrarne och, om olika meningar skulle råda dem emellan, genom gemensam votering. Min åsigt är deremot, att ett större anslag skulle ställas till Kongl. Maj:ts disposition för understödjande af dylika företag; hvarje förslag om anvisande af medel till torrlägningsföretag skulle således först pröfvas af vederbörande myndigheter och derefter underställas Kongl. Maj:t, som hade att besluta om medlens beviljande. Enligt min mening skulle dylika ärenden således aldrig komma under statsutskottets spira.

Våra ståndpunkter, utskottets och min, äro alldeles skilda, och att nu i riksdagens elfte timme börja en principstrid i denna fråga, synes mig för dess framtida lösning olämpligt. Mera ändamålsenligt förefaller det mig, att utskottet och jag för närvarande, om jag så må säga, ingå stillestånd på vilkor af bibehållande af status quo ante, då frågan kanske en annan gång kan upptagas och föras fram till seger.

Jag har intet yrkande.

Herr Ehrenborg: Då jag i utskottet närvarit vid behandlingen af denna fråga, skall jag tillåta mig att deri yttra några ord.

Gifvet är, att alla vänner af kärnmarkernas utdikning skola helsa hvarje förslag välkommet, som främjar denna viktiga angelägenhet. Emellertid fann man i utskottet vid behandlingen af förevarande motion och då man jemförde förslagens fördelar i praktiskt afseende med dess olägenheter, att motionären ingått på en helt och hållet ny princip. Såsom kammarens ledamöter hafva sig bekant, utgå statsanslagen till ifrågavarande ändamål dels i form af odlingslån och dels från frostminskningsfonden. Anslagen lemnas dels utan återbetalningsskyldighet, nemligen från frostminskningsfonden, och dels såsom lån, från odlingslånefonden. Motionären vill nu införa en alldeles ny princip, att staten skulle lemna understöd till utdikningsföretag och sedan taga sin valuta i den förvärfvade marken. Denna princip har dock utskottet icke kunnat föreslå Riksdagen att antaga, emedan Riksdagen

förut förklarar, att staten med hänsyn till de dryga förvaltningskostnaderna icke bör åtaga sig sådana små parceller, som skulle vinnas genom utdikningarna.

Här är vidare att märka, att staten beslutat sälja sådana domäner, som icke lemna högre inkomst än 400, eventuelt 500 kronor, och den af motionären föreslagna principen skulle således absolut strida mot de principer, som förut följts.

Detta har varit utskottets hufvudskäl att afstyrka motionen.

För öfrigt har utskottet motiverat sitt utlåtande på ett sätt, som borde fullt tillfredsställa den ärade motionären. Utskottet säger sid. 38 i betänkandet: »Derest staten i något särskildt fall anses böra träda emellan för tillvägabringande af ett allmännyttigt företag af den art» o. s. v. Utskottet har här påpekat ett sätt att, då man icke kan begagna sig af frostminsknings- och odlingslånefonderna, ändock kunna villfara framställningar om anslag till utdikning å sådana trakter, der inbyggarna till följd af jordmånen beskaflenhet icke sjelfva förmå åstadkomma företaget.

Jag anhåller att få yrka bifall till utskottets förslag.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, hvarefter kammaren biföll hvad utskottet i nu föredragna punkt hemställt.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 2 och 3 innevarande månad bordlagda utlåtande och memorial:

n:o 81, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition angående anvisande af medel till odlingslånefonden och ändring i vilkoren för lån från samma fond, dels ock inom Riksdagen väckta motioner i sistnämnda syfte, och

n:o 82, angående anslag för tryckning och bindning m. m. af upprättadt register till kamrarnes protokoll med bihang för åren 1867—1896,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa betänkanden hemställt.

Vid förnyad föredragning af sammansatta stats- och lagutskottets nedannämnda, den 29 nästlidne april och den 2 innevarande maj bordlagda utlåtanden:

n:o 2, i anledning af dels Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om förändrade bestämmelser angående aflöning åt ordinarie lärare och lärarinnor vid folkskolor, samt

angående lönetillskott af allmänna medel för lärare och lärarinnor vid dylika skolor, dels ock i detta ämne samt rörande lönetillskott för lärarepersonalen vid småskolor och mindre folkskolor inom Riksdagen väckta motioner;

n:o 3, i anledning af väckt motion om förbättrade löneförmåner åt vissa lärare och lärarinnor vid folkskolor och småskolor, samt

n:o 4, i anledning af dels Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar med afseende å delning af Hernösands stift, dels fyra särskilda i detta ämne väckta motioner, dels ock Kongl. Maj:ts proposition n:o 31, med förslag till lag om ändrad lydelse af §§ 2 och 5 i förordningen angående allmänt kyrkomöte den 16 november 1863,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs å nyo bankoutskottets den 27 och 29 sistlidne april bordlagda memorial n:o 7, med förslag till reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning att gälla från den 1° januari 1899.

Grefve Spens: Jag hemställer, att vid föredragningen de särskilda paragrafernas ordalydelse icke måtte behöfva uppläsas, utan att endast paragrafernas nummer må i befintlig ordningsföljd angifvas samt att efter hvarje sålunda angifvet paragrafnummer proposition må framställas på bifall till paragrafen.

På gjord proposition beslöts, att förevarande memorial skulle punktvis företagas till afgörande och första punkten så, att först utskottets förslag till reglemente genomginges paragrafvis med rubriken sist samt derefter föredroges utskottets i punkten gjorda hemställan, äfvensom att de särskilda paragraferna i reglements-förslaget icke skulle behöfva uppläsas i annat fall, än der sådant af någon kammarens ledamot begärdes.

*Förslag till
reglemente för
riksbanken.*

Punkten 1.

Utskottets förslag till reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning, gällande från den 1 januari 1899.

§ 1.

Grefve Hamilton: Inom utskottet har jag förfäktat den meningen, att sedan förslidet år Riksdagen antagit en banklag,

borde enligt dess 38 § reglemente för banken endast innehålla de reglementariska föreskrifter, som äro nödvändiga utöfver lagen, således ett supplement till sjelfva lagen, utarbetadt med lagen till grund. I princip har utskottet, att döma af motiveringen, gifvit mig rätt, men utskottet har ansett, att mitt förslag vore förenadt med praktiska svårigheter, och därför upprättat ett reglemente, som blott är en omarbetning af det äldre bankoreglementet. Det innehåller ej allenast hänvisningar till lagen, utan upprepar äfven hvad som står i lagen.

*Förslag till
reglemente för
riksbanken.*

(Forts.)

Jag har icke kunnat biträda detta tillvägagångssätt i utskottet. Jag har ansett, att detta blifver en lag bredvid lagen, och jag har därför anmält min reservation.

Jag skall emellertid icke så sent på riksdagen yrka återremiss, utan hoppas att ett kommande år, då bankoreglementet utarbetas, detsamma måtte uppsättas på det sätt, jag angifvit.

Herr Moberg: Det är ju fullkomligt sant, såsom den föregående talaren påpekat, att det skulle vara principiellt riktigast, att i bankoreglementet, i enlighet med 38 § i banklagen, icke intages annat, än hvad som skall gälla utöfver banklagen. Redan bankofullmäktige hafva emellertid vid behandlingen af dess förslag till reglemente funnit de svårigheter, som, enligt hvad fullmäktige angifvit, uppstå, om man i reglementet blott intoge de bestämmelser, som erfordrades utöfver lagen. Dessa svårigheter har utskottet funnit till fullo bekräftade. Men dertill har kommit en särskild omständighet, som manat utskottet att förfara, såsom fullmäktige föreslagit, nemligen att dels gifva hänvisningar till lagen, dels intaga lagens bestämmelser. Det är väl bekant, att i den nu gällande banklagen finnas stadganden, som förut tillhört reglementet och fördenskull upptagits i detsamma. Om man nu saknade desamma i det nya reglementet, skulle mången, som icke blifvit närmare förtrogen med lagen, känna sig förvillad, när han i reglementet förgäfves sökte desamma, hvarför det syntes utskottet praktiskt lämpligt, att det nya reglementet icke alltför mycket skiljer sig från det gamla, utan att der återfinnas bestämmelser, man varit van att finna i reglementet. Vidare skulle svårigheter i redaktionelt hänseende uppstå, om man icke vid affattningen af vissa paragrafer finge upprepa lagens bestämmelser. Jag skulle kunna uppräknat åtskilliga sådana fall, men jag vill emellertid icke dermed upptaga tiden. Det är de omständigheter, jag nämnt, som kommit utskottet att anse lämpligt att nu, då nytt reglemente för första gången efter den nya lagens utfärdande förekommer till behandling, icke göra alltför stora afvikelse från det gamla. Jag tror också, att det särskildt från medkammarens sida skulle möta svårigheter att få reglementet affattadt så, som den föregående talaren önskade. Då han emellertid icke gjort något yrkande, utan blott upplyst kammaren

Förslag till reglemente för riksbanken. om anledningen till sin reservation, så har jag endast att yrka bifall till den föredragna paragrafen.

(Forts.)

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, godkändes den föreliggande paragrafen.

§§ 2—15.

Godkändes.

§ 16.

Herr Törneblad: I afseende å denna paragraf råder någon olikhet mellan den redaktion, utskottet deråt gifvit, och den, som af fullmäktige föreslagits. Jag kan icke finna annat, än att fullmäktiges förslag egt företräde, men jag skall icke göra något yrkande. Jag har endast velat framhålla skälet, hvarför fullmäktige bibehållit det stadgande, som fans i det gamla reglementet. Det är nemligen uppenbart, att de medel, som inbetalas för postremissvexlar, icke böra få användas i utlåningsrörelsen, då de icke egentligen äro annat än vaxlingsmedel, som banken mottager för att sedan så fort som möjligt utbetala dem. Man kan ju säga, att ett förbud häremot icke behöfver stå i reglementet, men det torde dock varit lämpligare att, då det nu en gång stått i det äldre reglementet, bibehålla det i det nya.

Jag har icke något yrkande att göra.

Efter härmed slutad öfverläggning godkändes förevarande paragraf.

§ 17.

Godkändes.

§ 18.

Herr Philipson: 18 § mom. d) i utskottets förslag har följande lydelse:

»för uttagning kan begagnas antingen handskrifven eller tryckt anvisning eller till viss man eller order stäld vaxel, hvilken icke får in blanco transporteras; skolande behörigen folierade och nummerade vaxelblanketter räkningshafvare tillhandahållas utan afgift.»

Såsom kammaren har sig välbekant, är numera en checklag af Riksdagen antagen, och den lär äfven af regeringen vara sanktionerad; och såsom herrarne säkerligen också hafva sig bekant, hafva bankerna börjat lemna sina kunder checkböcker för att vid uttagningar å deras tillgodohafvande begagnas. Detta förhållande tyckes hafva undgått bankoutskottets uppmärksamhet, emedan i det föreliggande förslaget ordet check saknas och ut-

skottet eljest bort hafva inflickat detsamma efter ordet *vexel*. Då jag anser lämpligt och lika viktigt för riksbanken som för öfriga banker att vid uttagningar å giro och upp- och afskrifningsräkningar hafva rättighet att begagna checken såsom utassigneringsmedel, anhåller jag, herr grefve och talman, om återremiss af 18 § i syfte, att ordet *check* måtte inflickas i mon. d) af samma paragraf.

*Förslag till
reglemente för
riksbanken.
(Forts.)*

Herr Moberg: Då frågan förelåg till behandling i utskottet, liksom äfven då fullmäktige i riksbanken behandlade densamma, var någon checklag icke utkommen, och man har därför naturligtvis ej kunnat göra något sådant tillägg, som den siste talaren påyrkade. Att nu i riksdagens sista stund återremittera ärendet, torde icke vara rådligt, då man icke vet, om detta kan falla Riksdagen lägligt. Då olägenheterna icke äro synnerligen stora, i fall ett stadgande om check i denna paragraf icke skulle inflyta detta år, enär hvarje år nytt bankoreglemente skall upprättas, tillåter jag mig yrka bifall till paragrafen, sådan den nu af utskottet föreslagits.

Herr Philipson: För min del hyser jag förhoppning, att en återremiss mycket lätt skulle leda till den af mig föreslagna ändringen i denna punkt, liksom äfven i de efterföljande 19:de och 26:te paragraferna, och jag tror icke, att Riksdagens tid derigenom skulle särskildt upptagas eller riksdagen förlängas. Min afsigt var endast att förskaffa riksbanken samma förmån som de öfriga bankerna, ty det lider intet tvifvel, att begagnandet af dessa checkböcker skall medföra stora fördelar för allmänheten och måhända äfven locka till insättningar. Det synes mig äfven böra tagas i betraktande, att om den af mig föreslagna återremissen skulle vägras och det ifrågavarande momentet icke komma att omfatta check, skulle detta förhållande gälla icke blott år 1898, utan äfven en stor del af 1899, emedan det nya reglementet icke kan behandlas och bestämmas, förrän långt in på riksdagen nästa år. Mitt förslag framställes i tanke, att det kunde vara till gagn för riksbanken, och i detta syfte gjorde jag yrkandet, som jag därför icke kan återtaga.

Efter det öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjordes i enlighet med de yrkanden, som derunder framstälts, propositioner, först på godkännande af föreliggande paragraf samt vidare på densammans återförvisning till utskottet; och förklarades den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

§ 19.

Herr Philipson: Det yrkande, jag nyss framställde beträffande återremiss, för att ordet *check* måtte i reglementet in-

*Förslag till
reglemente för
riksbanken.*
(Forts.)

föras, hade jag ämnat göra äfven angående denna paragraf, då samma urakillåtenhet som vid den nyss afhandlade här förekommit, men då 18 § icke återremitterats, utan af kammaren antagits oförändrad, afstår jag från min föresats.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, hvarefter nu föredragna paragraf godkändes.

§§ 20—62.

Godkändes.

§ 63.

Herr Törneblad: Denna paragraf är ett tillägg till det nuvarande bankoreglementet, såsom också synes af den särskilda stilen; den har framkommit med anledning af förslag, som under 1897 års riksdag inom bankoutskottet väcktes af ordföranden, hvilket förslag framkallade en remiss till bankofullmäktige med begäran, att fullmäktige skulle yttra sig om detsamma. Det rörde de förut så kallade handhavande styrelseledamöternas ställning; utskottet kallar dem nu verkställande styrelseledamöter. Dessa liksom öfrige styrelseledamöter förordnas nu på ett år i sänder. Det är alldeles klart, att man i styrelserna för de olika afdelningskontoren och särskildt med afseende på den af dessa ledamöter, som har den dagliga förvaltningen om hand, måste vara i tillfälle att, om så erfordras, till följd af sjukdom eller andra omständigheter, göra ombyte, så att den ifrågavarande styrelseledamoten icke kan blifva fast anställd, utan måste förordnas på viss tid eller tills vidare. I de flesta fall hafva sådana styrelseledamöter utsetts bland riksbankens tjänstemän, och man har då ansett det obilligt, att vederbörande för ett förordnande på ett år skulle mista sin innehavande tjänst, och därför har denna uppehållits på förordnande. I samma mån afdelningskontorens antal ökats, hafva emellertid olägenheterna häraf blifvit större, då så många successionsplatser skolat skötas på förordnande, och det var detta, som framhölls af bankoutskottets ordförande i hans framställning vid 1897 års riksdag. Fullmäktige hafva också behjertat förhållandet och till bankoutskottet aflåtit ett förslag, som gick derpå ut, att om till handhavande styrelseledamot förordnades en bankens tjänsteman, skulle hans tjänst visserligen tillsättas i vanlig ordning, men med vilkor för den sålunda tillsatta att, om den förre innehafvaren återkomme till sin tjänst, vara underkastad förflyttning eller tjänstplacering på annat sätt, dock med bibehållande af löneförmånerna. Detta stod i analogi med ett redan förut inom statsförvaltningen befintligt förhållande, det nemligen, att, då till rektorer vid högre, och sedermera äfven

vid lägre allmänna läroverk, förordnades en ordinarie lärare, dennes tjänst tillsattes på samma sätt, som nu i fråga om tjänsterna i riksbanken föreslagits af fullmäktige. Denna bestämmelse har beträffande rektorerna vid de högre läroverken fungerat utan att åstadkomma minsta obehag eller svårighet under 36 år och, hvad de lägre läroverken beträffar, under 8 år. Det syntes vid sådant förhållande fullmäktige bäst att gå efter analogien med det sålunda redan befintliga. Nu har utskottet framställt ett annat förslag, och i stället för de succederande tjänstemännen har utskottet gjort de handhafvande styrelseledamöterna rörliga. Det är påtagligt, att, då en tjänsteman i banken förordnas till styrelseledamot i ett afdelningskontor, den tjänsteman, som träder i hans ställe, har vid hans återkomst haft att underkasta sig förflyttning. Det torde dock i de flesta fall icke hafva dröjt länge, innan den, som inträdt i den förordnade styrelseledamotens ställe, erhållit en fullständigt fast plats, liksom äfven den, som efterträdt denne, så att rörligheten, långt ifrån att koncentreras på *en* person, öfverflyttas på den ena efter den andre, hvarigenom den sålunda blir mycket mindre tung och svår, än om den voro fäst vid blott *en* person, nemligen den verkställande styrelseledamotens. Dertill kommer den svårigheten, att, då denne ledamot i styrelsen vid t. ex. afdelningskontoren i Göteborg eller Malmö återgår till sin befattning, vanligen väl i 3:dje graden, han måste vidkännas en högst betydlig löneminskning. Han kan vara en mycket förtjent man, som länge varit i bankens tjänst; verkställande styrelseledamoten i Göteborg t. ex. är sedan många år kamrerare. Mister han förordnandet, måste han återgå till sin kamrerarebefattning i 3:dje graden med lägsta aflöning samt med rätt till ålderstillägg. Detta vore särskildt med afseende å styrelseledamöterna i Göteborg och Malmö betänkligt, och det torde äfven beträffande andra bankkontor blifva svårare att finna personer villige och lämplige att med så beskaffade utsigter åtaga sig ifrågavarande uppdrag. För min del skulle jag således högeligen önska, att kammaren bifölle fullmäktiges förslag, men då det icke går an att göra framställning derom, efter som motion i sådant syfte icke föreligger, återstår intet annat för mig än att, i enlighet med den anmodan, bankofullmäktige ställt till mig, yrka afslag på den föredragna paragrafen.

Herr Moberg: Jag befinner mig i förlägenhet, då jag nu går att besvara de anmärkningar, som en ärad ledamot gjort mot utskottets betänkande i denna punkt, emedan jag egentligen icke var ense med utskottet om det slut, hvartill det kommit. Jag ber att i förbigående få erinra om, att det länge varit ett önskningsmål i utskottet att bereda åt handhafvarne af den dagliga förvaltningen vid afdelningskontoren eller, såsom de numera benämnas, verkställande styrelseledamöterna eu något gynnsammare ställ-

*Förslag till
reglemente för
riksbanken.
(Forts.)*

*Förslag till
reglemente för
riksbanken.*

• (Forts.)

ning, än de förut innehaft, särskildt åtminstone i sådana fall, der man kunde bereda dem förmåner, utan att den ökade kostnaden för Riksbanken skulle vara afsevärd. Jag behöfver icke för denna kammare betona den särskilda och stora betydelse, dessa tjänstemän ega i landsorten, i synnerhet numera med hänsyn till den allt mer och mer utvecklade omfattning, som riksbankens verksamhet har fått i de respektive orterna. Dessa handhafvare af den dagliga förvaltningen äro, såsom lätt inses, i väsentlig mån att jemföra med direktörer i de enskilda bankerna, ty om de än icke hafva så vidsträckt verksamhet, hafva de å andra sidan genom sin ställning att söka bereda riksbankens afdelningskontor sådana förmåner, som kunna allt mer förbättra dessa afdelningskontors ställning. Såsom sagdt, utskottet har icke tilltrött sig att framkomma med någon framställning om gynsammare aflöningsförmåner för de verkställande styrelseledamöterna, men utskottet har ansett, att det kunde beredas dem en bättre ställning, särskildt i vissa afseenden, hvaröfver från deras sida klagomål hafva försports. Det är, såsom kammaren har sig bekant, och såsom en föregående talare påpekat, förhållandet, att när en handhafvare lemnar den befattning han förut innehaft i riksbanken, skötes denna befattning af vikarie o. s. v. Dessa vikarier ingingo vid 1890 års riksdag till bankoutskottet med en framställning, att dem måtte förunnas den förmånen att, när de befordrades till ordinarie tjänst, få räkna sig till godo den tjänstgöring, de haft såsom vikarier, och denna hemställan, som biträdades af bankoutskottet, bifölls af Riksdagen. Sålunda få de beräkna vikariats-tiden för åtnjutande af ålderstillägg, när de befordras till ordinarie tjänst. Men om en handhafvare af den dagliga förvaltningen i riksbanken, som är att hänföra till tjänsteman i tredje graden, blifver befordrad till tjänsteman i tredje graden, mister han de af honom såsom handhafvare under tiden intjenta ålderstilläggen och får börja, så att säga, på ny räkning. Detta missförhållande, som blifvit af dem påpekadt, framträder i betydligt bjertare dager, då man betänker, att enkepensionen är beroende på den större eller mindre aflönningen och att de således genom mistning af ålderstillägget göra en betydlig förlust. Denna omständighet, och särskildt önskan att vid afskedstagandet bereda dem bättre pensionsförmåner, förmådde bankoutskottet att taga frågan i öfvervägande vid föregående riksdag och nu särskildt vid denna riksdag. Såsom en föregående talare anmärkt, afgåfvo bankofullmäktige på begäran af bankoutskottet yttrande i frågan. Men på samma gång väcktes af en ledamot af bankoutskottet från denna kammare ett förslag, som jag för min del och flera med mig helst skulle hafva velat omfatta, nemligen att dessa handhafvare, om de af en eller annan anledning frånträdde sin befattning såsom handhafvare, skulle få beräkna lön i tredje graden, när de befordrades till annan tjänst och under tiden till

dess sådan erhöles. Detta förslag, väckt af en ledamot af denna kammare, herr Östberg, synes mig vida gynsammare än det af fullmäktige framlagda och, såsom uppenbart är, äfven än detta förslag. Hvad nu fullmäktiges förslag beträffar, kunde det ju i visst afseende vara godt, men det råder icke i egentlig mening bot för det onda, som var föremål för öfvervägande i utskottet, då man ville afhjelpa eller undanrödja olägenheterna för alla dessa rörliga tjenstemän, som endast sutte på förordnande, när riksbankstjenstemän befordrades till handhafvande. Enligt fullmäktiges förslag skulle förfarandet komma att blifva i viss mån på samma sätt som förut, derigenom att, när handhafvaren lemnade sin befattning, han skulle gå tillbaka till sin förra tjenst, och sålunda samma rörlighet med afseende å tjenstemännen i viss mån komma att förefinnas, som man velat förebygga. Det af mig omnämnda, af herr Östberg väckta förslaget, som omfattades af flertalet bland Första Kammarens ledamöter i utskottet, lyckades icke vinna bifall af ledamöterna från Andra Kammaren, och så vidtogs den ändringen i förslaget, att en sådan tjensteman icke skulle komma i åtnjutande af 3:dje gradens aflöningsförmåner, förrän han tjenstgjort 10 år såsom verkställande styrelseledamot. Om han tjenstgjort i nämnda egenskap i blott 5 år, skulle han åtnjuta den aflöning, som tillkommer 2:dra gradens tjenstemän med ett ålderstillägg. Detta kan, såsom det påpekats, medföra den olägenheten, att om den, som förordnas till verkställande styrelseledamot, innehar kamreraregrad och sedermera återgår till sin förra befattning, får han icke samma löneförmåner, som han hade förut. Det är visserligen en olägenhet, som kan uppstå i något enstaka fall, men å andra sidan kan det icke förnekas, att genom utskottets förslag åt handhafvarne beredas bättre förmåner, än de hafva förut, och i alla fall synas de olägenheter, som undantagsvis kunna uppstå, icke vara skäl nog att förkasta ett förslag, som ostridigt medför en förbättring i nu befintliga förhållanden. Då jag emellertid för egen del icke är någon särdeles varm anhängare af förslaget, och jag helst skulle hafva sett, att det hade gått i en annan rigtning, skall jag icke för närvarande tillåta mig att yrka bifall till bankoutskottets förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i afseende på den nu förevarande paragrafen endast yrkats, att densamma skulle afslås.

Härefter gjordes propositioner, först på godkännande af paragrafen samt vidare på afslag derå; och förklarades den senare propositionen vara med ja besvarad.

Öfriga delar af förslaget.

Godkändes.

Utskottets i punkten gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom kammarens beslut vid föredragningen af reglementsförslaget.

Punkten 2.

Utskottets hemställan bifölls.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 29 nästlidne april och den 2 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 71, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående tillägg till förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, innefattande bestämmelser om municipalsamhällen, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 2 och 3 i denna månad bordlagda betänkande n:o 28, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om ändring i förordningen angående beviljning af fast egendom samt af inkomst den 3 december 1897, biföll kammaren hvad utskottet i detta betänkande hemställt.

Vid förnyad föredragning af sammansatta stats- och lagutskottets nedannämnda den 2 och 3 innevarande maj bordlagda utlåtanden:

n:o 5, i anledning af väckta motioner, dels om upphörande af giltigheten utaf förbehåll, som vid skatteköp af s. k. rekognitionshemman gjorts derom, att hemmanen alltid skola vara oskiljaktiga från de bruk, hvarunder de lyda, dels ock om ändrad lydelse af 30 § i lagen om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896,

n:o 6, i anledning af väckt motion om ändring af hittills gällande bestämmelser i afseende på ordningen och sättet för vinnande af skattemannarätt till hemman och lägenheter af krono natur, samt

n:o 7, i anledning af Kongl. Maj:ts propositioner, dels med förslag till lag om ändrad lydelse af vissa paragrafer i grufvestadgan den 16 maj 1884, dels ock om tillgodogörande af den

kronan tillkommande jordegareandel i grufva, äfvensom i ämnet väckta motioner,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 2 och 3 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 73, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande särskilda bestämmelser om vissa aktiebolag, som drifva lånerörelse, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag

dels till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 68, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af mark och virke från kronoparker till sanatorier;

n:o 69, i anledning af väckta förslag om anslag för åstadkommande af ett sanatorium i södra delen af Sverige; och

n:o 70, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beredande af lånemedel till fortsatt utveckling af statens telefonväsende,

dels ock till Riksdagens skriftelse till fullmäktige i riksgäldskontoret, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beredande af lånemedel till fortsatt utveckling af statens telefonväsende.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

n:o 83, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afskrifning af den från viss jord inom Skåne m. fl. provinser utgående kyrkotonden;

n:o 84, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående upphörande af den i Skåne, Halland och Blekinge utgående helgonskyld;

n:o 85, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående upphörande af den i Göteborgs och Bohus län utgående landskyld;

n:o 86, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af rätt till bearbetande af magnesitförekomster;

n:o 87, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om anläggande af ett jernvägsspår från Gellivare station till Koskulls kulle;

n:o 88, i anledning af väckt motion om utdelande vid riksdagens början af Riksdagens revisorers berättelse angående statsverket;

n:o 89, angående beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster;

n:o 90, i anledning af väckt motion i fråga om rätt för rust- och rotehållare att förfoga öfver soldattorp, som ej äro till soldat upplätne;

n:o 91, i anledning af väckt motion i fråga om ändrade bestämmelser rörande soldatkontrakt vid indelta armén;

n:o 92, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående tiondefrihet för Höganäs stenkolsverk;

n:o 93, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående anslag till bestridande af kostnader för en gradmätning å Spetsbergen;

n:o 94, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beredande af ytterligare medel till förekommande och hämmande af tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen;

n:o 95, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående uppförande af nytt posthus i Malmö m. m.; och

n:o 96, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående öfverflyttning af ett anslagsbelopp från en institution till en annan vid universitetet i Lund;

bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 29, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge; och

n:o 30, i anledning af väckt motion om nedsättning af tullen å malen spannmål;

lagutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 77, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning rörande införande af obligatoriskt rättsligt försvar för tilltalade i brottmål;

n:o 78, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 13 kap. 4 § giftermålsbalken, dels ock en i anledning af berörda proposition väckt motion;

n:o 79, i anledning af väckt motion angående inskränkning i aktiebolags rätt till förvärf af fast egendom å landet;

n:o 80, i anledning af kamrarnes beslut beträffande Kongl. Maj:ts till Riksdagen aflåtna proposition, n:o 40, med förslag till lag angående ändrad lydelse af paragraferna 11, 21, 59 och 73 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, samt i ämnet väckta motioner;

n:o 81, i anledning af kamrarnes återremiss af lagutskottets utlåtande n:o 56 i anledning af väckt motion angående tillägg till förordningen om offentlighet vid underdomstolarne;

n:o 82, i anledning af väckt motion angående ändrad lydelse af paragraferna 15, 18, 19 och 32 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm;

n:o 83, i anledning af justitieombudsmannens framställning om ändring af bestämmelserna rörande återfallspreskription; och

n:o 84, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande viss del af utskottets hemställan i dess utlåtande n:o 66, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige och till lag om renmärken samt i anledning af i ämnet väckta motioner;

första särskilda utskottets memorial n:o 3, i anledning af dels återremiss, dels skiljaktiga beslut rörande vissa delar af utskottets utlåtande n:o 1 i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition n:o 28 samt två i följd af samma proposition väckta motioner; äfvensom

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 9, med anledning af väckt motion om ändring af paragraf 2 mom. 2 i kongl. förordningen angående handel med ether- eller sprithaltiga läkemedel den 8 december 1876.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Behm* från och med den 5 till och med den 8 innevarande månad, herr *Bohnstedt* under tio dagar från den 6 i samma månad, herr *Schröder* under åtta dagar från och med sistnämnde dag samt grefve *Wachtmeister*, *Fredrik*, under fjorton dagar från och med den 10 i denna månad.

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle uppföras främst på föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 3,45 e. m.

In fidem

A. v. Krusensstjerna.